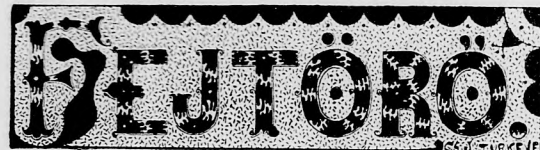

Török Sárka k. a. szives közreműködésével). 13. «Az obsitos», (Garay), szavalta Selez Gyula II. o. t. 14. «Hertelendy-indulója», Berzsenyi László I. és Linhardt Ignác III. o. t. zongora kísérete mellett énekelte az ifjúság. 15. Jutalmak és bizonyítványok kiosztása. (L. S.)

Az aszódi ág. hitv. ev. algimnázium június 22-én díszes közönség jelenlétében záró ünnepélyt tartott, melynek műsora a következő volt: 1. «Ima a hazáért», (Bánk-bánból) Erkel F., énekelte az ifjúság. 2. «Hazámhoz», Szász K., szavalta Szeberényi L. IV. o. t. 3. «Kedves vendégek», Petőfi S., szavalta Kövér P. IV. o. t. 4. «A gyermek és szívárvány», Arany J., szavalta Kaufmann J. IV. o. t. 5. «Nemzeti dal», Hubay J., énekelte az ifjúság. 6. Pályanyertes dolgozat felolvasása. 7. «Tetemre hívás», Arany J., szavalta Kullmann S. IV. o. t. 8. «Népdalok», énekelte az ifjúság. 9. «Az áldás», Francois Coppée (ford. Radó Antal), szavalta Stefanovich E. IV. o. t. 10. «A jó tanító», Petőfi S., szavalta Reiner Dávid IV. o. t. 11. «Szózat», énekelte az ifjúság.

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Melyik szám az, melyet ha $\frac{1}{4}$ -hez adunk, ezen összeggel $\frac{1}{4}$ -et osztjuk s a nyert hányadosból $\frac{1}{4}$ -et kivonunk, eredményül $\frac{1}{4}$ -et kapunk?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon hegységnek, melyet a tulajdonképeni Kis-Fátrától a zazrival mély hasadékvölgy választ el, délnyugatról északkeletre húzódik, míg el nem éri a Fehér-Arva völgyét, délkeleten az Egyesült-Arva, északnyugaton a Hrustinka és a Fehér-Arva völgye határolják? Kézete nagyobbbrészt homokkő.

Történelmi kérdés:

Hogyan hívták Bogátnak azon fiát, a ki Zsolt és Taksony fejedelmek alatt a magyarok hadvezére és horkája volt? 949 körül Konstantinápolyban járt s ott állítólag megkeresztelkedve, patriciusi ranggal tért vissza; 954-ben egyik vezére volt a németországi hadaknak, hadaival Cambrayig nyomult s annak sikertelen ostroma után Toul városát feldúlta; 955-ben a németek kezére került és Lehel meg Sur társaival együtt Regensburg keleti kapuja előtt kötéllel végezték ki.

Természetrizai kérdés:

Mely emlősök azok, melyek leginkább a sarktereket lakják? Orrlyukaik ruganyosan nyílnak és záródnak; lábaik rövidek, járásra nem alkalmasak, mind a négy végtagjukon 5-5, úszóhártya által egybekötött ujjuk van. Ha sűtkéreznek, avagy aludni vagy fiaikat szoptatni a szárazra mennek. Az emberek bőrüket, husukat, szalonnájukat, fogaikat, inákat s esontjaikat használják s ezért nagyban vadászszák.

Vegyteni kérdés:

Mi a neve azon savnak, mely szintelen, szagtalan kristály; erősen savanyú, vízben könnyen oldható? A növényországban nagyon elterjedt, főleg gyümölcsökben, azonkívül levelekben, gyökérben, magvakban is gyakori.

Számrejtvény.

11. 5. 8. 1. Ige.
4. 11. 3. 6. Hasznos ásvány.
7. 2. 9. 10. 8. 12. Egy nemzet.
1—12-ig. Biztató kifejezés.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő július 22.

A 27. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 24 darab aranya, 36 darab tal-
lérja és 48 darab huszasa van. **Földrajzi kérdés:** Arja.
Történelmi kérdés: Alcibiades. **Természetrizai kérdés:**
Békabogyó-takta (actaea spinata). **Vegyteni kérdés:**
Colchicin. **Képrejtvény:** Égiháború.

Helyesen fejtették meg: Miróczky Árpád, Zsupesány László, Stodola József, Havas Gyula, Szadnik Sándor, Csáthy Dezső, Jénei ifj. Simon János és S. Szt. Péteri Csipke Pál, Hübner János, Kvatkovszky J. Elemér, Orlovsky József, Stein Pál, Fiedler Kálmán, Gerstlauer Albert, Fetter Kálmán és Kornél, Kukuberger Henrik, Puskás Endre, Wollner Ernő, Nikolényi István, Sebők Dezső, ifj. Miróczky János, Granitz Géza, Andriská Emil, Fazekas Agoston, Ladomérszky Adolf, Benedek István, Reiser Sándor Schenkenberger József, Jakabb Gyula, Schmid Károly, Buzáth Jenő, Vad Lajos, Kurimay Mihály, Böhm Gyula, Weiller Vilmos, Horváth Dezső, Denk Gusztáv, Péter Károly, Hajós Jenő, Borbély István, Krumm Ödön, Hegedüs Tibor, Kutlik Félix, Szeremley Császár Loránd, Hirschler Károly, Szécskay Dezső, Freyer Gyula.

A kitűzött könyvjutalmat Vértessy: «Felkelő nap országa» című művét Szadnik Sándor főgimn. tanuló Nagy-Kanizsán nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Aristides. Ajánlatát a tudósításra nézve a vakációra elfogadjuk és ez — azt hisszük — a tanév elején önmek előnyül fog szolgálni. A pályázat eredményét a jövő szám hozza. — **M. L.** Kecskemét. Köszönjük. Az ajándékkönyv dolgában tessék a szerkesztőséget szeptemberben interpellálni. **M. A.** Igen kezdetleges dolog, melyben sem a tárgy, sem a kidolgozás nem új. — **D. B.** Sopron. Besoroztuk. — **G. K.** Szintén. — **Sz. F. úr.** Alba. A lapért üzentünk. Lesz-e foganatja, nem tudható. Hiszen maga az ideiglenes szerkesztő sem lát egyetlen kész számot sem! Az apróságok igen jók, de a «napóra» befejezését kérjük: lehetetlenség ilyen kis dolgot két darabban adni. főképp, mikor mindenütt ábrára hivatkozás van benne! — «**A feltámadt halott**» és társai tehetségére vallanak, de baj, hogy szerzőjük nem törődik azzal, hogy az értelem és világosság a költeménynek is lényeges kelléke. «A mennyország» e részt jobb, mint a másik kettő, de ez sem kifogástalan. Az üstököséről azt mondja: «Örök törvény szerint bolyong ez magától», holott a vers alapeszméje éppen az Isten, a «summun movens». «A lelkeim álma»-ban nem mondja meg, mi ez az álom. Szóval, fiatal barátunk, fogadja el ezt a jó tanácsot: mielőtt verset csinál, 1. gondolja meg, miről akar írni; 2. ne gondolkodjék úgy, hogy ez vagy az igen szép frázis, tehát kell, vagy nem kell, illik vagy nem illik, csak tegyük bele a versbe. Mit is beszél Horatius arról a bizonyos «pannus»-ról és a «ciprus-festőről»?

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		SZERKESZTI		SZERKESZTŐSÉG:	
Negyed évre...	1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-u. 31.	
Fél évre...	2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Egész évre...	4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4.	
Megjelenik minden vasárnap.				Kéziratokat nem adunk vissza.	

MAGYARSÁG.

(A nagybácsi levele a zöldbe.)

Bizony, bizony fura világ járja, fiúk. Valamikor, az én gyerekkoromban, minden jóra való ember örült, ha elszállingózott a hír, hogy a magyar ujságok gárdája szaporodik; manapság szinte imádkozni kell, nehogy, uramfia, több legyen ebből a fajtából; mivelhogy eddig is jobban letarolták a magyarságnak ékes fáját, mint néha az erdőt a cserebogár.

De nem is esoda, gyerekek. Béla úrfi, minekutána a gyakorló-társaságban vagy önképzőkörben néhány ostoba rigmust faragott és feszít vala szörnyen (mert ott többnyire utolsókká lesznek az elsők és az utolsók elsőkké), aztán az érettségén valahogy, «elégsegesen», alázatos könyörgéssel átnászott, egyszerre fölemeli a nyakát, czilindert vág a fejébe, félszemet szűr az orra fölé s fölesap ujságirónak. Móríczkát vagy Gézust a principális mint lusta, gézengúz frátereket elcsapta a pult mellől, hát ok is rögtön ujságírásra adják a fejüket. Mivelhogy az íráshoz — tudvalevőleg — mindenki ért, az is, a kinek se a vérében, se a fejében egy esőpp sincs az igaz magyarságból.

Tudom, tanítóitok az iskolában eleget kárpálódnak e miatt és nem győznek eléggé óvni benneteket a germanizmusnak mindenféle undok nyavalyájától, melyeknek a csirái ott kavarnak a levegőben, mint a kolera; de a sok szónak bezzeg kevés a foganatja. Nem leszünk mi igaz magyarokká, ha csupán szidjuk és nem szeretjük a németet; hanem ha azt mondjuk neki: nem kell, sógor, semmid, megélünk a magunk emberiségéből is; nem vagyunk jött-mentek, ágrulszakadtak: itt van apáink öröksége, majd csak

azt forgatjuk, azt kamatoztatjuk, abból élde-gélünk — és aztán emberül hozzálátunk a munkához.

Öreg hiba, fiaim, hogy ti csak új magyar könyveket olvastok. Kétszáz esztendő óta nagyon megfogyatkoztunk mi a szittya magyarságban; sok német szeplő, ragya verte stílusunkat. Igaz, kész a válasz: azelőtt a deákság nyomott bennünket; jól tudom én, ha senki se mondja is; de ez a deákragya mégis csak kisebb dolog, észreveszi azt akár a syntaxista gyerek, hogy ni: itt accusativus cum infinitivo van, itt consecutio temporum, és így tovább — ha nem tartozik az asinusok seregébe; e mellett pedig talál azokban a régi jó öregekben szemenszedett, gyönyörűsegesebbnél gyönyörűsegesebb magyarságot, hogy csak győzze markolni.

Ime, itt van a kezemben egy könyv a XVII. századból; mennyi jóízű szólását írhatom ide csak innen-onnan és futtában is: Szárnyakiszaggatott szarka; a te nevedet főtjával együtt ott látam; lelketek vesztő, fejetekre faragott hazugságok; szemetek szöktében; szátokhoz szabott formájú beszédek; a nagy bendő, hasalógó socét (gyerkőcöt) más kötés tánczra bizván; erős bástyáit szalma kópiákkal szurkálgtató; eserben maradsz; könnyen állott nála a káromkodás; de ez most így maradjon ebben; nem ily nyakaszegett vala a mi országunk: szátokba vagy rágva; nem sok savát nyaltátok a dialektikának; bot ugrott ki a ti szurdéktokból s igen a lágyatokra esett; botok vagytok a tegzetekben; elrúgván a Krisztus gyönyörűsége igáját; félben haraptattya vélek kuhintásokat; sokféle himeshámos hazugság; torkokba rekesztette hazugságokat; sok felől megtorkoltatnak; (hazugságait) fejére terítette; egyik szavával a másikat arczul

veri; megsavanyítja szemöket; ugyanazon pórázon futsz; vakot vetett a koczkád; inatokra kezdik fojtogatni gúzsztokat; talán ezután a bagariabocsátásban (= hazugságban) nem léztek ily szemtelenek; visszatért az elhagyott körtvélyre; gyülevész, fejetlen = láb sereg; egymás közt üstököt vontatok; ügyed fogytának jele, hogy stb.; kifakasztjátok az igazságot (= kimondjátok); látod csésalapó és tekerő hazugságnak marokban szakadásokat; ha ti mivelünk feltészték, leteszünk és leültetünk (legyőzünk) benneteket; stb.

Bezzeg kikoportunk efféle törzsökös szólásokból; ma három könyvben is alig találunk ennyi magyarságot. A mai nemzedék nem tud magyarul, fiúk, és ti sem fogtok tudni, ha idején tanuláshoz nem láttok.

Tegyen kiki, a mit tehet. Pázmány Péter, Káldy György, Faludi Ferencz munkáiból egy darabhoz a leggyöngébb diák is hozzáférhet; régi krónikákból szintén megfordul egyik-másik deáklegény kezében is. Vegyétek ki őket a szurdékból, olvassátok szent figyelemmel, gyűjtsétek, irogassátok ki belőlök * azokat a derék magyarságokat, melyeken megakad a szem, örül a lélek. Hasznát látja stílusotok, sőt, ha kedvetek tartja, később, tovább-tovább dolgozgatva, más és más régi könyveket forgatva, gyűjtésekkel hozzájárulhattok egy nagy munka, egy «Magyar frazeologia» készítéséhez.**

Ezt akartam nektek ma elmondani. Később lesz más mondanivaló is; csak vigyázzatok magatokra, a virágokat le ne tapossátok, a gyümölcsfákra sokat ne mászkáljatok, a kutyákra senki se dobáljon; madárfészkek után senki ne tekeregjen; különben víz se mossa el a kiporolást. Dixi.

A JÉG-SPHYNX.

Írta Jules Verne. Fordította Gaál Mózes.

ELSŐ RÉSZ.

I. FEJEZET.

A Kerguela-szigetek.

Ezt a történetet, melynek én a «Jég-sphinx» címet adtam, bizonyára senki sem fogja elhinni. De hagyján, akár elhiszik, akár nem, közre bocsátom.

A történet az «Elhagyatottság földjé»-n kezdődik.

* Megjelölve természetesen az illető munka címét s a helyek lapszámát is.

** Ilyen gyűjteményeket néha bizonyára szívesen közül a T. L. is. (Szédő gyerek.)

Ez a föld Greenwichől számítva a 49° 54' déli szélesség és 69 1/2—70 1/2 keleti hosszúság alatt található meg a térképeken. Ezen a tenger pusztaságán, elhagyatottan álló szigetsoporton is laknak emberek.

A szigetsoportnak emberlakta székhelye: Christmas-Harbour. Meglehetősen nagy és viharok ellen védett kikötője van, a hajók kényelmesen befordulhatnak ebbe a kikötőbe, legfeljebb télen állják el az összetorlódtó jéghegyek az útját.

Egy nap épen a kikötőben sétálgattam, mikor egyszerre csak a szállásadó gazdám közeledik felém.

— Úgy veszem észre, Jeorling úr, hogy ön egy kissé nagyon unatkozni kezd nálunk? — szölt gazdám, egy tömzsi, erős amerikai, a ki ezelőtt tizenöt esztendővel telepedett meg Christmas-Harbourban, s a kikötő mellett épült helységnek a koresmárosa volt.

— Bizony, Atkins gazda, egy kicsit nagyon jól laktam már itt a henyeléssel. Remélem, nem veszi zokon, hogy őszintén beszélek.

— Van is eszemben! . . . Megszoktam az efféle nyilatkozatokat, mint az a szikla ott a hullám pacsokolását . . .

— Maga is olyan — úgy hiszem, — mint az a szikla . . .

— Meghiszem azt. Hallja csak, uram, mikor az úr Christmas-Harbourban kikötött és Atkins Fenimore koresmajában: a «Zöld Cermoran»-ban kibérelte azt a benyíló szobát, gondoltam magamban: no hiszen két hét múlva, ha ugyan nem már egy hét múlva torkig lesz a mi szigetünkkel, s alig várja majd, hogy hajóra szállhasson. Meg is bánja keservesen, hogy hozzánk jött . . .

— Nem szoktam soha semmit megbánni, Atkins gazda!

— Ezt már szeretem hallani, uram!

Tetszett nekem ez az izmos, jó kedvű ember, a ki e ridég sziklaszigeten is boldog és megelégedett volt. A czehalászok sűrűn látogatták a «Zöld Cermoran»-hoz címzett koresmát, lehetett ott mindent kapni, a mire a halásznak szükségük volt. Atkins gazda fiai az ács, a vitorlakészítés mesterségét tanulták meg, a többiek halásznok voltak, s így mindenik hasznát vette kezének, lábának. Jóra való, munkás fiúk voltak.

— Mondom, Atkins gazda, nincs panaszom a miatt, hogy a kerguelákra jöttem, de szó a mi szó, szeretnék már tovább menni.

— Hohó, csak lassan a testtel, Jeorling úr! Mindennek megvan a maga sora. Látja, öt—hat hét múlva kitavaszkodunk, s akkor . . .

— Köszönöm szépen a biztatást, Atkins gazda, de nem kérek a tavaszról itt maguknál.

— Hehehe! . . . Iszen nem kell addig várnia. Ilyen tájban már kezdődik a hajó-járás. Az idén gyenge telünk volt.

— Adja Isten, hogy a «Halbrane goélette» minél előbb megérkezne már, . . . ideje volna — A «Halbrane» . . . hm, jól ismerem — vevé át

a szót a koresmáros, — Len Guy a kapitánya; igaz, hogy angol, de jó tengerész; a «Zöld Cermoran»-nak a rendes vendége . . . Derék ember, mondhatom.

— E szerint a «Halbrane» —

— Meg fog nem sokára érkezni.

Ezzel a biztatással búcsúzott el tőlem Atkins gazda. Szükségem is volt a biztatásra, mert még a tavasz sem kecsegtetett, ha arra gondoltam, hogy ott kell maradnom még tovább.

Christmas-Harbourban az alatt az idő alatt,

míg én ott tartózkodtam, egyetlen egy hajó sem kötött ki. Mellesleg megjegyzem, hogy akkortájt még kevés volt a gőzhajó. A vitorlás hajók más, kedvezőbb fekvésű kikötőkben vesztegettek télen, mert itt jég közé fagyhatnak volna.

Én pedig mind türelmetlenebbül vártam, hogy érkezzen már meg a «Halbrane», annál inkább, mert Atkins gazda nem győzte eléggé dicsegni, hogy milyen gyorsan járó, milyen szilárdan épült.

— No azzal a hajóval ugyan csak szerencséje van: az én Len Guy barátomnál kitünőbb, bátrabb és tapasztaltabb kapitányt az egész angoltengerésznél, no de még egyebütt sem talál. Ha egy kissé könnyebben helyen állana nála a szó és nem titkolóznék olyan nagyon: mint ember volna.

Úgy terveztem, hogy a «Halbrane»-on átmegegyek Triston d'Acunha-ba, néhány hétig ott maradok, s onnan visszatérek Conneticutba. Ha valami váratlan akadály nem jön közbe, — mert Poë Edgar szerint a váratlannak a meglepővel és megfeszítővel dolgokkal már jó előre le kell az embernek számolnia — nos hát akkor szerencsésen és nemsokára haza fogok érkezni.

Azon épenséggel ne ütődjek meg senki, hogy Poë Edgart, a mi amerikai nagy költőnk ide-

zem; mert igaz ugyan, hogy józan, komoly és mindennemű fantáziától mentes ember vagyok, de Poë Edgart, a szellemes poétát nagyra becsülöm.

Naponta jártam a kikötőt és környékét. A nap hova-tovább kezdett melegebben sütni.

Hébe-korba megszállott a vágy, hogy beleüljek egyik vagy másik halász-bárkába, s ellátogassak a szomszéd szigetekre. A kerguelákon lakó halászok bárkái szilárd alkotmányok, a halászok is értik a módját annak, hogy a szigetek sziklapartjaihoz csapódó hullámok ellenében evezzenek, de nekem nem lett volna kedvem arra, hogy például a Cap-földre elmerészkedjem hatolni, biztattak. Várva-vártam a «Halbrane» goélettét.

A gazdám mindennap azzal vigasztalt, hogy ne búsuljak, mert a «Halbrane» okvetlenül meg fog érkezni.

Nem ritkán találkoztam a tengerparton egész rakás pingvinnel. Kedélyesen megvártak, bután meredtek reám; szívesen szöba állottam volna velök, de rémletesen buta állatok szegények, nem sok hasznom lett volna belőle. Egyszer épen akkor repült fel a partról egy hatalmas albatros. Ezek a gyors röptű vízeselyűk bámulatos gyors-

sággal és kitartással repülnek. Azt mondják, hogy egy huzamban, pihenés nélkül százötven földrajzi mértföld hosszú utat tudnak megtenni. Az igaz, hogy hatalmas szárnyaik vannak.

Hegyes, görbén hajló orrával, előre nyújtott nyakával merészen szelte ketté a levegőt, mintha légben úszó hajó lett volna; fület sértő hangjának hallatára a pingvinek éktelenül karácsoltak. A merész albatros néhány pillanat múlva elvesztett a távol ködében.

(Folytatása következik.)

MINTHA LÉGBEN ÚSZÓ HAJÓ LETT VOLNA . . .

HÚN-MONDÁK.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gaal Mózes.

Etele és Leo pápa.

Isten ostorának dicsősége telje most volt betelendő. Hogy történt, mint történt Róma ellen útja, szová teszem azt is.

Mentek, mendégéltek diadalmas húnok szép Itáliában, melyet Isten is tán aranyos kedvében ember örömeire teremtett volt régen, igen-igen régen. Várost hol találtak, könyörögve jött ki a városnak ura, földig meghajtotta fejét, rimánkodott: aranyát, ezüstjét lábához lerakta a legyőzhetetlen húnok királyának és esennen esedett kegyelmet, irgalmat.

Mantua, Padua, Verona s a többi, nevöket az ének alig tartja számon, mert nincs szeri-száma megaláztatknak.

Ölyü sikoltása, megijesztő, rémes bagoly huhogása volt a rohanó hir, mely Etelét mindenütt gyorsan megelőzte, s hinté el a magvát, gyorsan kiesirázó gonosz magodat, te halálos félelem.

Ül vala a császár, a római császár aranyos trónusán, haj, de nem Rómában, hanem Ravenában, oda menekültek a császári háznak apraja és nagyja s kényes udvarnépek és rábizták Rómát nagy Leo pápára, kinek bölcsesége — úgy hitték, megvédi a szent, örök várost Isten ostorától.

Aëtiosz vezért Rómába küldötte a megrettent császár, de nem sereg élén, hogy védje a várost Etele hadától, kincset adtak neki, ritka ajándékok tömérdek garmadát, azt hogy felajánlja Etele királynak, hogy igérjen adót a császár nevében és úgy vásároljon Etelétől békét.

A császár akarta, s ennek ellenében hallgatnia kellett a büszke vezérnek, bátor szégyen égett arzan és szívében. Kimondhatatlanul fáj a megalázás nagy Aëtiosznak.

Szép, öreg ember volt a római pápa, festeni sem lehet szebbet ő arcánál. Homlokának egész az értelem napja, szelid kék szemében a hit melegsége, nemességéről beszélt, szív nemességéről mindenik vonása; hófehér haja és hófehér szakála; szava lágyan csengő, édes a beszéde. Feltette fejére gyémánt koronáját, biboros palástját öltötte magára, mintha Istent kérni oltár elé járna ünnepi pompában. Szolgái elhozták fehér paripáját, aranyos-ezüstös sallangos szerszámát feltették a lóra, aztán felült Leo lassú méltósággal, papok nagy serege ezernél is több volt, zászlók alatt, mintha búcsújárás volna, követte Krisztusnak földi helytartóját.

Leo mellett lépdelt római köntösben komor arczczal, búsan Aëtiosz vezér. Végén a menetnek görnyedező szolgák cipelték a pápa s császár ajándékát. Ezzel, ha nem szóval, irgalomra bírják a húnok királyát.

Merre elhaladtak, ájtatos hívők mind tódultak eléjük, s térdökét meghajtva a földre borultak, buzgó imádsággal esdettek az éghez: óvja meg a pápát, törje le az élet húnok bős kardjának, s fordítsa el tőlük a nagy veszedelmet.

Völgyn le, hegynek fel mentek-mendégéltek. Szent zsolozsma hangja az egekbe szállott, ez a szent zsolozsma hitet erősített, bizalmat támasztott csüggeteg szívekben.

Etele hallotta hírét messziről már, hogy őt megkérlelni jön az öreg pápa, kinek bölcsességét mind a világ vallá, kiről álnok szóval nem beszélt még senki. Volt a hún királynak már találkozása büszke, nagy urakkal, kiknek gögje, dölyfe egyetlen haragos szavára megtörött, hallott hizelgő szót hüntől, rómaiktól, leigázott népek énekmondóitól, s megcsömörlött tőlük nagy és igaz szíve. Kivánta tehatlan látni azt az embert, kit igaznak, szentnek, nagynak tartott a hir az egész világon.

Csodálatos álmot küldött a szemére Hadúr, a nagy Isten. Ezt az álmot látta, mikor sátrában meglepte az éjjel:

Zengő muzsikának, édes sípnek hangja esengett a fülébe a hetedik égből, csak a hangot hallá, de a zengő népet nem látta sehol sem. E hangok bűbajos hatalma megejté zord szívet Etelének, elzsibbadt e hangtól haragja, ereje, szíve lágyult, s ébredt benne az irgalom. Majd a levegő-ég kárpitja szétfeszlett, s emberarcú szárnyas halandók röpködtek feje fölé s mondták:

— Ostroma valál te az egész világnak, meg is megbüntetted a gonosz világot. Neved dicsőségét, kardod ijesztését ismeri Napkelet, Napnyugat, Észak, Dél. Légy nagyobb, Etele, mint eddig mutattad, győzd le önmagadat s irgalmazz Rómának.

Idegen volt a hang hünfűlnek, de tetsző.

Szárnyas, emberarcú halandók eltűntek, s a levegő-égnek bársony kárpitján túl Hadúr arcát látta a világhódító, Hadúr messzedörgő ércszavát hallotta:

— Etele... Etele... Etele, rám hallgass! Kardom neked adtam, bírod a világot, lábaid a könyörgő fejére ne tedd úgy, hogy összetiporjad. Mulandó a földnek minden dicsősége, de el nem mulandó Hadúrnak hatalma. Eddig tart az utad, innen térj hazádba. Hadúr akaratját teljesítsd, Etele!

Ezt a csodálatos álmot látta Etele és látta oly híven, mintha nem álmodná, de imetten látná.

Másodnapra aztán a római pápa, büszke Aëtiosz Eteléhez járult s bölcs Leo, a szent pap, így szólott nagy-ékes, szelid szóval hozzá:

— Húnok hős királya, kit az oktalan hir rémítőnek fest le, ime a római császár parancsából

Alariknak? Ő rátette kezét, pusztította egykor, s rövid idő múlva csodálatos módon kora halál sújtá. Intó példa légyen, hún Etele, néked gót király példája. Rettenetes kardod hüvelyébe rejtésd, római császárnak békejobbát fogadd, károdra az nem lesz, sőt hasznodra inkább. Békességadónak tart eztán a világ, s olyannak, ki határt tud szabni

ETELE ÉS LEO PÁPA.

eljövék én hozzád, Krisztus helytartója, a római pápa. Azért jöttem hozzád, mert a balga hirnek, mely rólad elterjedt, én hitelt nem adtam. Megostorozád a népeket, megértem; Isten haragjának voltál az eszköze, a ki büntetőül küldött ez világra. Állj most ez útban, Róma előtt állj meg, rettentő Etele. Szent az örök város, gonosz pusztulás vár arra, a ki bántja. Hallottad-e hírét a gót

magának diadalmas harcban. Nevedet, kik eddig borzadva említék, tisztelettel veszik majdan ajkakra, s nagy idők múltán a meseszóba szöve regélnek Eteléről, a kegyelemosztó, hatalmas királyról. Győzd meg indulatát tenszivednek, király, s elhidd, ennél nagyobb győzelmet nem vettél világeletemben.

Nagy fenséggel mondta, csodanyájassággal

Krisztus helytartója e békés szavakat. Volt is Etelere nyomósan hatása.

Lába elé rakták a római császár ritka ajándékát, barátságkötésnek hadd legyen a sok kincs megerősítője. Annak tekintette nyilván a római, Etele pediglen hadi sarsznak nézte, köteles adónak. És úgy tekintette a római császárt, mint jobbágy szolgáját.

Gót-római tolmács értelmezte szavát, imígyen felelt a pápa beszédére:

— Etele megérté császár könyörgését, végig meghallgatta szavadat, te szent pap. Halld hát akaratajt: kardját hüvelyébe rejti ismét vissza, Róma ne rettegjen, Rómát ő nem bántja. A mi kincset hoztak, császár adójául kegyesen fogadja, elvárja eztán is minden esztendőben. Ujját vele húzni ne merjen a császár, mert akkor beszélhet aranyos szavakat keresztények papja, kiről mondják, hogy böles, Etele fülébe nem jut könyörgő szó. Úgy vegye eszébe szavait a császár.

Tetszett-e a húnnak vagy nem tetszett: azzal rettentő Etele nem törődött sokat. Visszapanaszolta őket Húnországba, s Szent Péter városát egy újjal se bántá.

Így vette boszuját azért a csatáért a világhódító Itália földjén.

AHASVÉRUS BOTJA.

Fenn, a magas északon, magányos pusztaságban volt egy koresma. Az egyszerű épületbe egy nap komor külsejű idegen lépett be. Arcza halovány volt és fakó, mint a hamu, ruhája barna, mint a frissen hányt sír földje. Kezében botot tartott. A koresmában csak egy öregasszony lakott tizenégy esztendő fiával, azonkívül egy szolgáló és egy eselédleány. Ezek ketten odakünn dolgoztak; benn a söntésben csak a koresmárosné volt fiával.

A komor idegen harapnivalót kért és a koresmárosné kifordult a konyhába. Az idegen magára maradt a fiával, de ügyet sem vetett rá, hanem odalépett a kelet felé néző ablakhoz, nagyot sóhajtott, állt, állt és elrévedezett a pusztaságon.

Gábor, a fiú, kíváncsian szemlélte ezalatt az idegen botját. Ennek a botnak fogantyúján hét ragyogó ezüstszőggel a kereszt alakja volt kiverve.

A bot izgatta a fiút; kíváncsisága sóvárgássá változott. Félős tekintetet vetett a vándorra, ki mozdulatlanul állott az ablaknál és reszketve nyújtotta ki kezét a bot után. Ép mellette ter-

pszkedett egy ósdi, magas falióra, faragott barna rekeszszel. Gábor nesztelenül fordított egyet a rekesz ajtójának fogantyúján, kinyitotta az ajtócskát, aztán megragadta a botot. Hogy megérintette, összerázkódott; ám azért elvette, beállította a rekeszbe és becsukta ajtaját. A bot az övé volt.

Most belépett Gábor anyja, a koresmárosné, hozván a megrendelt ételt az idegen számára. Gábor sebtén kisurrott a szobából.

— Ime, itt hozom! — szólt a koresmárosné egyetlen vendégéhez. — Isten áldása rajtad! Foglalj hát helyet!

Az idegen köszönete jeléül megbizczentette fejét, fölhajtott egy pohár bort, de nem ült le. Az öregasszonyt borzadály szállta meg, mikor erre az emberre nézett; odakünn már bontogatta szárnyait az este.

A koresmárosné nem szeretete volna, ha az idegen szállást fog nála, de azért megkérdezte:

— Itt maradsz éjszakára? Már este van. Nem vagy talán fáradt, hogy nem ülsz le?

— Nem maradhatok, mennem kell, vándorolnom kell... ki is törödnék vele, hogy fáradt vagyok-e? — felelt az idegen tompán.

A koresmárosné egyre jobban borzadt. Az idegen egy pénzdarabot tett le az asztalra — a koresmárosné nem vette el. Az idegen most az ajtó felé tartott, a szögletbe nyúlt és kérdé:

— Hova lett a vándorbotom?

— Volt botod? — kérde a koresmárosné.

— Igenis, volt botom és idettem a sarokba, — válaszolt a magas, sötét ember tompa hangon.

— Én Istenem, hát hova lehetett? — kiáltott rémülten az asszony. — Keresd meg! Talán tévedsz, talán máshová tetted botodat?

— Eltűnt. De nem fog szerencsét hozni arra, a ki elvette! — szólt a vándor fájdalmasan, baljóslatúlag.

— Elvette? — sikoltott a koresmárosné. — Ki vette volna el? Itt a szobában nem volt más, csak te meg én... meg... és itt elakadt.

— Meg a te fiad, — egészíté ki az idegen.

— Szentséges Isten! — bűgött föl az asszony és menten kirohant a szobából és kiáltozni kezdett, hogy csakúgy zengett belé a ház: «Gábor!»

Gábor nem felelt; elbűjt, mivelhogy tudta, miért hívja az anyja és félt.

Lelkendezve tért vissza az asszony és így szólt: «Híre sincs, nyoma sincs a gyereknek... nem tudom, ő tette-e, vagy sem? De kérlek, várj egy minutát.»

Bement a kamrába és rögtön visszajött egy régi bár, de szép bottal, melyet odanyújtott az idegennek: «Nesze, fogd addig a boldogult uramnak a sétabotját! Úgy-e, egyszer még majd útba ejtesz minket? Ha előkerül a magadé, vissza fogod érte adni emezt.»

— Köszönöm, esaplárné, — szólt az idegen és távozott. Már egészen besötétült, felhők gomolyogtak a pusztaság fölött és a halovány vándor lassankint beleveszett a homályba.

A koresmárosnének megkönnyebbült a szive, hogy az idegen elhagyta a házat. Kezébe vette a hátrahagyott pénzdarabot. Ósrégi, kicsiny ezüst-péNZ volt. Az asszony nem ismerte sem irását, sem verését; nem tudhatta, hogy azt a pénzt Tiberius császár idejében verték, a kinek uralma alatt Jézus a földön járt és meghalt...

Az ajtó halkán kinyílt, Gábor somfordált be zavartan a szobába. «Balsors fia! — rivallt rá anyja. — Szólj, te vetted el a jövevény botját?»

Gábor hallgatott, részint daczból, részint az anyja haragjától és szigorú büntetésétől való félelemből.

— Te hallgatsz... hát te vetted el, Istentől elrugaskodott kölyök! Hol van a bot? Hova tetted? Tüstént hozd elő, eredj az idegen után és adasd vissza érte boldogult apád vasárnap botját, a mivel ő templomba szokott járni s a mit én az idegennek adtam, hogy azt ne mondja, hogy meglopták az én házamban, hogy meglopta az én fiam!

Csak hogy Gábor konok fiéző volt ám! Meg se mozdult, egy árva szót sem ejtett, hagyta, hogy anyja mérgeledjék teljes erejéből, a míg aztán annyira elfutotta az epe, hogy nekiesett fiának, jól elpáholta és vacsora nélkül küldte az ágyba.

Másnap, mikor a koresmárosné a konyhában sürgölődött, Gábor egyet fordított az óra rekeszének ajtaján, belenyúlt és előhúzza a botot. Örült a lelke, hogy nézegette, noha borzongott is valamieskét, mert a hét ezüstszeg oly különösen csillogott és a bot oly hideg volt, mint egy megdermedt kígyó és mégis úgy rémlett neki, mintha élne ez a bot. Gábort ellenállhatatlanul sarkalta valami, hogy megfogja ezt a botot és menjen vele. És ment is vele, elment messze, messze, túl a pusztaságon. Már a szülei házat sem látta. Fáradhatatlanul mozgott a bot Gábor kezében, akarata ellenére és halálfélelem vett erőt a fiún. Hova viszi, hova kényszeríti őt ez a bot? Mennie, haladnia kellett, tova, egyre tova, meg sem állhatott, nem pihenhetett egy tapodtat sem, sehol, sehol.

Végte, mikor a nap már nyugovóra hajolt, mikor a köd ránehezkedett a sivar, embernem-járta pusztaságra, akkor az alkony szürkéségében kísértetszerűen ötlött Gábor szeme elé egy sötét tömeg. Oda tartott és ámulattal vette észre, hogy otthon van.

Rossz kedvvel, haragosan fogadta az anyja, azt hitte, elesavargott, nagyon aggódott érte, nyomába küldte a szolgálégynt és cselédleányt, hogy keressék, és dugába dőlt az egész álló nap munkája. Görbe szemmel néz ilyes dolgot minden szorgalmas háziasszony! Gábor pedig fáradt volt, oh, olyan fáradt! Tántorogva ment ágyához és félig eszméletlenül roskadt le a párnákra. A bot kiesett kezéből, anyja pedig nem emelte föl, mert borzadt tőle.

Egy hét telt el; a bot nyugodalmasan állott a régi falióra rekeszében. Gábor megint oda rejtette de őrizkedett attól, hogy újból hozzányúljon és borzalom rázta ki, valahányszor arrafelé tekintett. A barna óraszekrény homályában gyémántos fényvel ragyogott a keresztet ábrázoló hét pont. Péntek volt, épen mint aznap, mikor Gábor alattomban elorozta az idegen jövevény botját. És ime, a bot egyszeriben Gábor kezében termett, pedig ki se nyújtotta azt és Gábornak megint vándorútra kellett kelnie és mennie, mint a múltkor, szakadatlanul, meg sem állva, míg az égre fel nem jöttek a csillagok. Akkor aztán Gábor halálra fáradtan került haza, halvány volt arcza, remegett minden tagja és nem beszélt egy szót sem. És ha megszólalt, iszonyat volt hallani. Falvakon ment át és minden emberről, a kivel csak találkozott, nyomban lenézte, hogy vajjon abban az esztendőben meg fog-e halni vagy sem; a házakon meglátta, hogy legközelebb tűzvész martalékaul esnek és a szántóföldeken, hogy jégeső fogja őket elverni.

(Folytatása következik.)

A VILÁG CSODÁI.

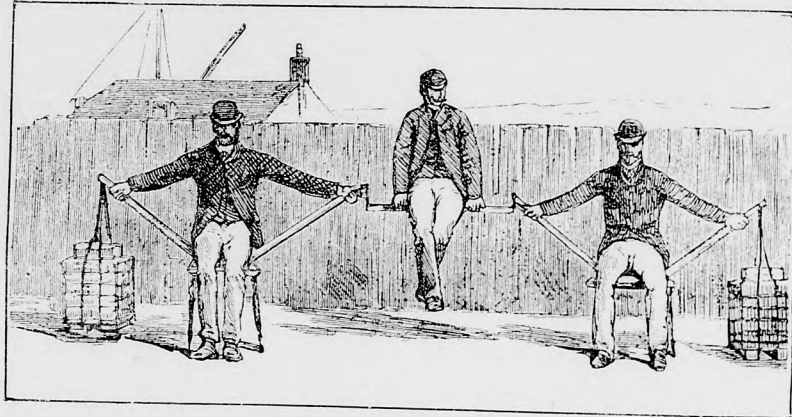
A skóciai Forth-híd.

Három képpel.

2

Említettük, hogy egy-egy torony 521 méter messze van a másiktól; ilyképpen tehát a két egymásfelé törekvő, 207 méteres nyílás nem ér össze és közöttük még 107 méter hosszú, betöltetlen nyílás marad. E nyílást a karok végei közé illesztett, közbetett híddal töltötték be, mit oly módon alkottak meg, hogy az elkészült karok közé

drótkötelet feszítettek, erre állványt építettek s innét helyezték el a közbenső hidat. Ez az úgynevezett *konzol-rendszer*, melyet először *Gerber* német mérnök alkalmazott a Niagara fölé emelt hídnál, de melyet világhírűvé csak a Forth-hídnál való használata tett. A közbetett hid célja az, hogy mikor a vasúti vonat a nyílás közepére ér és itt gyakorolt nyomásával legjobban veszélyezteti az egész hid stabilitását, a közbetett hid megosztja e súlyt a két toronyra. Ezt a célt magyarázta Baker Benjámín *Lord Napier*-nak, az indiai alkirálynak, ki szintén megszemlélte az épülő hidat. «Ez az eszme nem új! — kiáltott föl élénken Napier, sok ilyen közbetett részszel bíró, konzol-rendszerű hidat láttam én már Ázsiában!» Tényleg, a khinaiak évszázadok óta ismerik és alkalmazzák ragadó folyású hegyi folyamok áthidalására-

A HÍD SZERKEZETÉNEK MINTÁJA.

nál, miről a Himalája vidékéről vett jelen képünk nyújt szemléletet.

Ilyetén szerkezettel bír a hid egy-egy nyílása, mely — mint említettük, majd akkora, mint a két egymás mellé helyezett, vízszintesre fektetett Eiffel-torony. Baker Benjámín mérnök elmés hasonlattal érzékített meg egy hídnilyást; e hasonlat a laikus előtt könnyen érthetővé teszi az egész szisztémát. Egy ember gerendán ül, melyet két széken ülő ember kinyújtott karjai tartanak egyensúlyban. A székek lábai jelképezik a négy köoszlopot; az emberek kezei a kiterjedő felső ágakat, a rudak az alsó ágakat. Próbáljuk elképzelni, hogy a székek egymástól 521 méter távolságra vannak s hogy a rajtuk ülő emberek fejét 10 méter magasság választja el a földtől! Ekkor előttünk áll a hid eleven mintája.

A Forth-híd az elkészülte által megoldott műszaki probléma, másrészt rengeteg méretei által

felülmúl minden eddig ismert ily nembeli alkotást. Gondoljuk meg csak, hogy a mi lánczhydunk nyílásának nagysága körülbelül 200 méter, az 1889 január 9-én beomlott Niagara-hídjáé 250 méter, míg a Forth-híd irtózatos hajlása 521 méternek felel meg. Túlzárnyalja a világnak azelőtt való legnagyobb hidját, a Newyorkot Brooklynnal egybekapcsoló *East-River-Suspension* is, Röhlingsnek ezt a csodamunkáját, melynek oszlopai 500 méter távolban fekszenek egymástól, messze túl a *saint-louisi* Missisipi-hídat, melyről a hetvenes években még azt írja Hellwald, hogy «oly csodamű, melynek nincs párja sem az ó-, sem az újvilágban». Lám, egy-két évtized leforgása mily változásokat képes előidézni meggyökeresedetteknek látszó fogalmakban. Ámde a Forth-hídnak hosszúsága is kielégíti az arányok nagyszerűségén kapó

embert: a három nyílásnak egybevett 1563 méter hosszát 2470 méterre növeli a mintegy húsz sugár-ág, melyeket a partmelletti oszlopok bocsátanak a szárazföld felé, hogy a közlekedés megkönnyebbíthessék és esetleges torlódások ne forduljanak elő.

A Forth-híd építői szintolyan féltékeny gondnal biztosították művüket az elemek támadása ellen, mint azt Eiffel cselekedte. A tengeri hidaknak legveszedelmesebb ellenségeik a partszéleken dühöngeni szokott orkánok. Fowlernek és Bakernek volt alkalmuk, hogy okuljanak a *Bouch* riasztó példáján, ki a beomlott Tay-híd szerkesztésénél négyzetméterenkint 45 kilogramm szélnyomás-maximumot vett föl. Fowler és Baker külön szélnyomás-megfigyelő állomást rendeztek be a kis Inch-Garvie szigeten. A följegyzett legeslegnagyobb szélnyomás 170 kilogrammra rúgott. Ennek alapján ők hidjuk konstruálásánál négyzetméte-

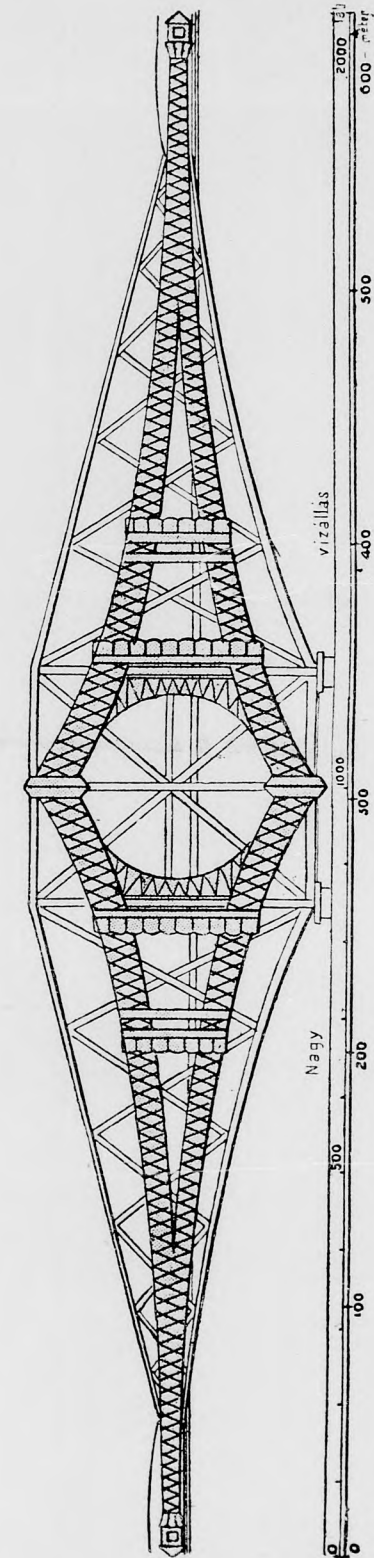
renkint 270 kgr. szélnyomás-maximumot vettek föl. A Tay-híd veszedelme elveheti mindenkinek kedvét attól, hogy ily gondosságot túlzottnak nyilvánítsion! A Forth-híd állóságának kulcsa most már a következő: A főnyílásokban a hid teljes *önsúlya* 50,000 tonna; tegyük a rajta átbogó vonat súlyát 2500 tonnára és az uralkodó maximális szélnyomást 8000 tonnára, még ezen szélső esetben is (50,000—10,500) majd negyven-ezer tonna súlynyi biztosítékunk van a hid állóságára nézve!

Említsük még meg, hogy a hidon állandóan mintegy 5000 munkás dolgozott; hogy a vállalat a munkákhoz 14 gőzhajót, 22 gőzdarút, 22 víznyomású és 38 gúgorás darút alkalmazott, ezenkívül a műhelyekben 28 gőzgépet, víznyomásos berendezéseket, légszivattyúkat, villamos világitást, vízmeregető készülékeket, aczéllap-izzító-gázkemenczéket, aczéllap-hajlító 20,000 mázsás vízi sajtót, a szögecselő, lyukgató és gyaluló gépek egész hadseregét működtette: akkor előttünk áll az egész roppant apparátus, mit a Forth-híd megalkotására mozgósítottak. Ha a hidgerendákat egy egyenessé raknák össze, 68 kilométer távolság — a Budapest és Székesfehérvár közötti út — kerülne ki. Végül egy szomorú rovattal kell kiegészítenünk az adatok sorát. Hasonló szabású vállalatok, a technika és biztosító eszközök minden fejlettsége ellenére is áldozatokat követelnek. A Forth-híd építése folyamán 56 ember pusztult el, mi nem oly ijesztő százalék, tekintetbe véve, hogy a budapesti lánczhyd munkálatai 100 ember halálával jártak.

Ezzel azután befejeztük elmondani valónkat a skóciai hidóriásról. Ez a hid művészi szépség dolgában nem versenyezhet a mi lánczhydunkkal, mely oly merész kellellem szögellik át a Dunán; ámde minden ízében kolosszális méretei, iszonyatos magassága, szédítő ivetzei által — melyek alatt a legnagyobb tengeri hajó is szerény lélekvesztőnek tűnik föl — hallatlan erőt és bámulatos fenséget fejez ki.

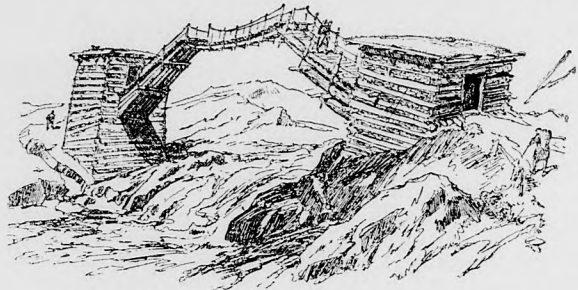
A fejlődés terén nincs megállás. Követelő alkalmatosságok és geniális mérnökök előbb-utóbb versenytársakat állítanak a Forth-hídnak. *Lindenthal* mérnök New-York és New-Jersey közt kontemplált hidat, melynek oszlopai 560 méter messze esnének egymástól és 10 vasúti vágányt hordozna, míg a Forth-híd csak 2 vágányt visel. Még csodaszörűbb a *calaisi óriási álló-híd* terve (D'Aulnois Henrik), mely a La Manche csatorna fölött Angliát Franciaországgal összekapcsolná.

Az angol Folkestone és a francia Gris-Nez hegyfoka közt 38,600 méter hosszúságban valóna, szakasztott olyan alapelvek szerint, mint a

A HÍD ÍVEZETE AZ EIFFEL-TORONYVAL ÖSSZEVEETVE.

Forth-híd, az Inch-Garvie sziget példájára a csatornában fekvő Varne és Colbert zátonyok felhasználásával. Egy milliárd kilogrammot nyomna ez a 118 cementszlopból hordozott hídszörnyeteg 100—500 méter átmérőjű nyílásokkal. Létesülését azonban hadászati szempon-

HIMALÁYA-VIDÉKI HÍD HEGYI FOLYAM FÖLÖTT.

tok zárják ki: egy Angolország és Franciaország közt kitörendő háború esetén föltöbbször alkalmatlan és vészes lenne ez a kapocs. A calaisi álló-híd tehát egyelőre nem fogja homályba borítani a Forth-híd megépítőinek hírnevét.

A MARGIT-LEGENDA.

Mutatvány Horváth Cyrill sajtó alatt lévő nagy irodalomtörténetéből.

Szent Margit Élete a XVI. század elején tisztos régi alkotás volt már, melynek itt-ott a nyelve idegenszerűnek hangzott a másoló fülében. Gyökerei, alapjai fölyűltak egész a XIII. századba, V. Innocentius pápa idejébe, kinek «az ő szeretett kápláni és fiai, Umbertos és Blancos», mint kiküldött pápai nyomozók 1276 júliusában és augusztusában jártak «Nyulakszigetében, másképen bódogasszony szigetében, hol nyugoszik Szent Margit asszonynak teste, hogy ott megtudakoznának nagy erős bizonság alatt Szent Margit asszonynak szentséges életéről, esodatételéről». A két olasz illendő komolysággal járt el hivatalában. Tisztelendő atyák, nagyságos világi urak és közönséges jámborok egész sorát hallgatták ki, maguk elé idézték az apácákat és jegyzőkönyvbe foglalták tanúságaikat. Mindenekelőtt a szórorok vallottak. Ott volt Margit, V. István menyének, mácsai Annának leánya, ki annak idején nem akart hinni unokanénje szentségében. Ámde történt, hogy egyszer a templomban, Szent Margit koporsójánál valami beteg leányt pillantott meg, kinek «ő kezei megsugorodtanak vala». Erre így szólt magában: «Szűz Szent Margit asszony, ha akarod, hogy higyjem,

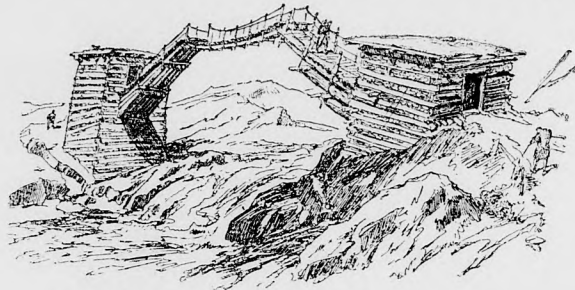
hogy szent vagy, vigaszszad meg e leányt». És ime, a leányzó legottan meggyógyult. Eljött szóror Erzsébet is, IV. László testvérnénje, ki mint négy éves gyermek pajzánkodott szent nénjével «és az ő kezét betolja vala Szent Margit asszony hátába, hogy meglássa, ha ciliciomot vagy rajta. És megleli vala rajta az ciliciomot». Megjelent és vallott Margit, a Csákok, jelesül Mátyus herceg édesanyja; szóror Judit, Mózes nádor leánya, ki saját fülével hallotta, hogy Olimpiadis asszony Szent Margitot szidalmazta: «hogy az földbe keresi istent, mint az disznó», «kit ez szent szűz nagy békességgel eltüre». Ott voltak híven: szóror Olimpiadis asszony, huszonnegyedik évéig bodomerei Tamás vármegyeispán felesége, négy szóror Erzsébet, Judit, Kinga («avagy Chenge»), vármegye-ispánok leányai s még huszonkilenczen, csaknem mind nagy urak, előkelő házak vére. A legtöbb hét, nyolcz, kilencz, tizenkét éves korában került a szerzetbe s évtizedek óta él a kolostorban; most már virágzó asszonyok, javakorukat töltő alakok, tisztos matronák. Akárhány éveinek számát sem tudja megmondani. Körülbelül lehet ötven esztendő s... esupán az bizonyos, «hogy mi időtől fogva esze, emlékezete volt, azóta mindenkoron ez két klastromban, Beszprimet és itt az Bódogasszon klastromában lakozott». A másik — Juditnak hívják, Ipolyd főispán leánya — egyedül arra emlékezik, hogy «fél esztendővel jött az szerzetben Szent Margit asszonnak előtte». Valódi csodákról, bár hiszik, alig tudnak valamit. Szóror Lucia Szent Margit halála után hirtelen megbetegült és elállt a szava. Orvosságul zsályát tettek a szájába, de nem használt semmit, s ötödnapra meg kellett áldoztatni és kenetni. Akkor eszökbe jutott a szóroroknak, hogy megmossák Szent Margit haját és a vizét a beteggel megitatják. És ime, «a beteg soror legottan szólni kezd és elméje megjöve és meggyógyula». Ez a szóror Lucia pedig ugyanaz volt, «ki látta vala, hogy Szent Margit asszon titkon nézi vala az önön térdeit», melyek a sok térdeléstől «megkeményedtenek vala, miképen az agg fának héja».

Szóror Eliának egy időben kezdte igen fájni jobb kezének egyik ujja, úgy hogy semmiképen nem alhatik vala tőle. Elmenne tehát Szent Margit asszon ágyához és valami orvosságot kért. Margit asszony pedig fogta és megszorította Eliana beteg ujját. És a szóror ujja csodakép legott meggyógyula...

Nem az a fontos, hogy ilyen dolgokat beszélnek,

Forth-híd, az Inch-Garvie sziget példájára a csatornában fekvő Varne és Colbert zátonyok felhasználásával. Egy milliárd kilogrammot nyomna ez a 118 cementszlopból hordozott hídszörnyeteg 100—500 méter átmérőjű nyílásokkal. Létesülését azonban hadászati szempon-

HIMALÁYA-VIDÉKI HÍD HEGYI FOLYAM FÖLÖTT.

tok zárják ki: egy Angolország és Franciaország közt kitörendő háború esetén föltöbb alkalmatlan és vészes lenne ez a kapocs. A calaisi álló-híd tehát egyelőre nem fogja homályba borítani a Forth-híd megépítőinek hírnevét.

A MARGIT-LEGENDA.

Mutatvány Horváth Cyrill sajtó alatt lévő nagy irodalomtörténetéből.

Szent Margit Élete a XVI. század elején tisztos régi alkotás volt már, melynek itt-ott a nyelve idegenszerűnek hangzott a másoló fülében. Gyökerei, alapjai fölyúltak egész a XIII. századba, V. Innocentius pápa idejébe, kinek «az ő szeretett kápláni és fiai, Umbertos és Blancos», mint kiküldött pápai nyomozók 1276 júliusában és augusztusában jártak «Nyulakszigetében, másképen bódogasszony szigetében, hol nyugoszik Szent Margit asszonynak teste, hogy ott megtudakoznának nagy erős bizonság alatt Szent Margit asszonynak szentséges életéről, csodatételéről». A két olasz illendő komolysággal járt el hivatalában. Tisztelendő atyák, nagyságos világi urak és közönséges jámborok egész sorát hallgatták ki, maguk elé idézték az apácákat és jegyzőkönyvbe foglalták tanúságaikat. Mindenekelőtt a szórorok vallottak. Ott volt Margit, V. István menyének, mácsai Annának leánya, ki annak idején nem akart hinni unokanénje szentségében. Ámde történt, hogy egyszer a templomban, Szent Margit koporsójánál valami beteg leányt pillantott meg, kinek «ő kezei megsugorodtanak vala». Erre így szólta magában: «Szűz Szent Margit asszony, ha akarod, hogy higgyem,

hogy szent vagy, vigaszszad meg e leányt». És ime, a leányzó legottan meggyógyult. Eljött szóror Erzsébet is, IV. László testvérnénje, ki mint négy éves gyermek pajzánkodott szent nénjével «és az ő kezét betolja vala Szent Margit asszony hátába, hogy meglássa, ha ciliciom vagyon rajta. És megleli vala rajta az ciliciomot». Megjelent és vallott Margit, a Csákok, jelesül Mátyus herceg édesanyja; szóror Judit, Mózes nádor leánya, ki saját fülével hallotta, hogy Olimpiadis asszony Szent Margitot szidalmazta: «hogy az földbe keresi istent, mint az disznó», «kit ez szent szűz nagy békességgel eltüre». Ott voltak híven: szóror Olimpiadis asszony, huszonnegyedik évéig bodomerei Tamás vármegyeispán felesége, négy szóror Erzsébet, Judit, Kinga («avagy Chenge»), vármegye-ispánok leányai s még huszonkilenczen, csaknem mind nagy urak, előkelő házak vére. A legtöbb hét, nyolcz, kilencz, tizenkét éves korában került a szerzetbe s évtizedek óta él a kolostorban; most már virágzó asszonyok, javakorukat töltő alakok, tisztos matronák. Akárhány éveinek számát sem tudja megmondani. Körülbelül lehet ötven esztendő... csupán az bizonyos, «hogy mi időtől fogva esze, emlékezete volt, azóta mindenkoron ez két klastromban, Beszprimet és itt az Bódogasszon klastromában lakozott». A másik — Juditnak hívják, Ipolyd főispán leánya — egyedül arra emlékezik, hogy «fél esztendővel jött az szerzetben Szent Margit asszonnak előtte». Valódi csodákról, bár hiszik, alig tudnak valamit. Szóror Lucia Szent Margit halála után hirtelen megbetegült és elállt a szava. Orvosságul zsályát tettek a szájába, de nem használt semmit, s ötödnapra meg kellett áldoztatni és kenetni. Akkor eszökbe jutott a szóroroknak, hogy megmossák Szent Margit haját és a vizét a beteggel megitatják. És ime, «a beteg soror legottan szólni kezdé és elméje megjöve és meggyógyula». Ez a szóror Lucia pedig ugyanaz volt, «ki látta vala, hogy Szent Margit asszon titkon nézi vala az önön térdeit», melyek a sok térdeléstől «megkeményedtenek vala, miképen az agg fának héja».

Szóror Eliának egy időben kezdé igen fájni jobb kezének egyik ujja, úgy hogy semmiképen nem alhatik vala tőle. Elmene tehát Szent Margit asszon ágyához és valami orvosságot kért. Margit asszony pedig fogta és megszorította Eliana beteg ujját. És a szóror ujja csodakép legott meggyógyula...

Nem az a fontos, hogy ilyen dolgokat beszélnek,

HAZATÉRÉS A VÁSÁRBÓL.

hanem hogy mindnyájan kortársak, részben titkosok, beavatottak, rokonok és barátok. Soraikban ott van szóró Katerina, ez a hetven éves öreg, ki a hősnek deák tanítómestere volt és túlélte tanítványát; szóró Szabina, hévizi Donát úr leánya, kivel Margit összes titkait megosztotta volt, és Olimpiadis, úgyszólván dajkája, nevelője, kit haláláig anyjául, mesteréül tekintett. A pápai követek az ő tudósításait írták össze és a magyar kódex ezen a jegyzőkönyvön épül, rajzolja meg a középkori magyar apáca eszményét: Boldog Margit alakját; rovogatja életének áldásos és zajtalan folyását.

Az első évek, a gyermekkor küzdelem nélkül való esztendői Veszprém falai közt pörögnek le. A szín elején egy csoport gyermek áll, apró, fehér ruhás leánykák, öt, hat, hét, tiz-tizenkét esztendővel; tanulják az a-b-c-t, az Ave Máriát, szent éneket énekelnek; a nagyobbja, kettő-három egy-egy könyvben kipirulva olvas. Utána az egész sereg játékhoz lát, vidám, kisleányos kedvteléshez, míg akad köztük egy, a kinek komoly, szép orezáin már most valami «malasztos megért erkölcs» oszlik el, valami nagyobb hivatásnak fénye? árnya? — és esendesen a szentegyházba hívja őket «Üdvözlég Máriát» mondani, gyermeteg imában lelmi mulatságot. Alig öt éves, azonban már megkísérelte a cilicium-hordást. Gyöngé tagjai nem bírták a kinokat, meg kellett válni kedves övétől; de fokozatosan «keményebb» ruhákat kér s nem sokára egyes szuró, sebző foltokat fog testén viselni, hogy magát gyötörje. A kolostor, a priorissza tisztelik benne IV. Béla leányát; ő sirva panaszkodik, ha királyleánynak hívják, s nem akarja, hogy köntöse, kápája finomabb posztóból legyen, mint társaié. Engedelmességből ha elfogadja, ekkor is a konyhára siet, hogy elnyűje, megfeketítse: «Örül vala ez ennyi alázatosságnak jegyéről és az boldog szegénységről».

Így éri el tizedik évét. Közben a dunaszigeti klostrom elkészült: a fiatal szűzre új otthon vár, a melynek fénye, dicsősége az ő neve s két tized múlva az ő sirja, csodákkal megáldott, fölmagasztalt porladó teste lesz.

Minő élet! Künn a Duna hullámai lágyan zsongják körül a partokat, melyeken fű, fa díszlik, az enyhe, párás levegőben haragos zöld lombokra ömlik a napsugár aranya; szellők kergetőznek, madárénekek szól élvezetre, boldogságra hívogatva, minőt a természet ad, a föld kinál; benn, a zárda kapuján túl, tömör falak között, nyulánk ívek

alatt egy csoport asszony, a kik felsőbb lények módjára élnek, idegen hazában, más paradicsomba vágyva, mely lelkekkel rokon, szívök betöltésére egyedül elegendő. Mily ellentét! A mi a közönséges embernek édes, kívánásra méltó, nekik keserű; a mitől mások visszaborzadnak: lemondás, fájdalom, szenvedés: nekik a pálya öröme s édessége. A női szív elszakítja magát a családi tűzhely kötelékeitől; nehéz, holtig tartó túszára övezkedik, megöli nemének hajlamait, új ösztönök szolgálatába lép. Magok hirdetik, hogy más szemmel nézik a földet, mint felebarátjaik, csodás, világos látással, melyet az isteni kegyelem harmatától megerősült lélek vall, kiemelkedve a ködből, melyet a test, az anyag borít az ember elé; csodás ösztönnel, a melyet nem vezet félre a szív gyarlósága, de tisztává, tökéletessé tesz a malaszt, melyet az Úr áraszt reájok. Testben, test nélkül élnek; pillantásuk áthatol a jelenségek káprázatain és odator az igaz, való fényhez, a mely a változandókon túl örök változatlanóságban, szépségben, jóságban munkálja műveit. Az újkor rámutathat pszichológiai elemzéseinek gazdagságára, mélységére; a középkor emberének ott van az isteni kegyelem, a gratia actualis, az «inspiratio cordis», az «illustratio mentis» gazdagsága, mely átalakítja a világot, a szellemit és anyagit egyaránt. A föld «bolondsága» bölcseséggé válik, bölcsesége örült ostobasággá; a fájdalom örömmé, az öröm szomorúsággá. Vannak emberek, a kik óhajtkák a halált, nem életuntságból, de mert nagy jónak látják; keresik a szenvedést, mivel «boldogok a szenvedők», s a mártir az «eleven szénen» járva úgy érzi, mintha «szép rózsavirágokon járna». Minden, a mi a földön van, füst és pára, hiúság és semmiség, becsét, értéket csupán a léleknek, az örök életnek tulajdonítanak és annak, mi e kettőhöz tartozik. E világnézet lehet egyoldalú, nevezhetik bárminek; azonban kétségkívül illik a középkor erő-kultuszához és az erkölcsi erő eszményét transzcendentális magasságra emeli. Az újkor eszménye egyszerűen az ember; a klostromi világa a «homo supernaturalis», a természetfölötti ember, s Margit ennek a típusa. Földi szem örömtelennek, sivárnak látja pályáját; de csupán a durva külsőt szemléli, a mi benne égi, rejtve van előtte. Ő maga kimondhatatlan édességeket érez; s társai — a nagyobb rész — nem csupán egy önmagát gyöttrő alakot látnak közöttük, hanem mögötte az angyalt is, a mint a jótettei, könyei, sóhajai, önmegtagadásai

nyomán fakadó violákat, liliomokat, rózsákat kosarába gyűjti, koszorúba fonja. Irják, hogy már kisleány korában szerette a hallgatást, vesztegségtartást, keveset szolt, soha nem nevetett hangosan; de annál inkább «gerjede vala isteni szerelemnek tüzevel, és meggyuladván, imádkozik vala szünetlen, olyha minden közbevetés nélkül». A reggelt, a délelőttöt mind az ebéd idejéiglen folytonos imában töltötte: Máriát tisztelte, Krisztus öt sebet áztatta könyeivel («az eleven szent keresztfát mindenkoron ő nála tartja vala») és az ebédlőbe lépést is megállott, letérdelt, hogy a szenteknek képeit alázatost «imádja». Délután kézimunkát végezett, «szent egyházhoz való mívet és szenteknek ereklyéjékhez való ékességeket», azonban az idő akkor is hallgatásban és — különösen nagyobb ünnepek előtt — ájtatosságban tölt. Szent Kereszt napjától kezdve mindjárt étkezés után visszavonult társaitól, a karba sietett és ott állt imádságban, siralomban estebédig. Akkor összejöttek, elmondották a napi befejező zsolozsmát — komplétát — és kiki nyugovóra indult. Margit ott maradt helyén az ajtó bezártaig: csupán a végső pillanatban tért cellájába, leborult ágya előtt és tovább imádkozott. A csöndben hallani lehetett fájdalmas nyögését, fohászkodását, néha siralmas szavait, melyekből «nyilván megismertették, hogy önmagának kivülré ragadtatott». Végre megszólalt a kakas; megmozdult, lefeküdt, de nem az ágyba: egy gyékényre, a mely a padozatra volt terítve. Így élt Szent Kereszt napjától husvétig. E mellett «Judica» vasárnapjától nagyszombatig nap nap után elolvastatta magának «Krisztusnak kénját», a Passiót. És «annyira gyöttri vala ő magát husvét előtt az két hétben és oly igen alázza vala ő magát, mintha mindenkoron látná az Urísten az feszületnek képében». Minél közelebb ért az ünnep, annál inkább nőttek kinszenvedéseinek titkos gyönyörei. Nagycsütörtökön, nagypénteken este már pihenésre, álomra sem gondolt: a karban állva zsolnárt olvasott; nagypéntek napján nem evett, nem ivott, nem szolt senkihez, csak sirt szakadatlan Jézus ártatlan halálán. Az Üdvözítő, az Isten volt minden gondolata; szive, lelke folyton reá irányult. Még kedves imádkozó helye is, a hol halála után pihenni óhajta, a kar, a szent kereszt oltárának előtere: hol az időben «az sacramentom, Krisztusnak szent teste fenn függ vala». Hozzá vágyódott, lelkesült mindenért, a mi reá emlékeztette, rá vonatkozott. Örömmel, buzgósággal figyelt fráter Desiderius és mások

prédikációira, «eszében forgatja vala gyakorta és néha egyebekkel is beszél vala az ő nemzetének eleinek életeket és életöknek szentségét»: István királyét, Imréét, Szent Lászlóét, «hogy ki Magyarországnak dicsőséges birodalmát és uralmazást szolgáltatott», Szent Erzsébet asszonyét, ki «barátja és szerelmes néneje» volt; a szentatyák és egyéb szentek legendáit, példáit, «jelesül asszonyunk Mária példáit, csodatételeit, kihez kiváltképen ragaszkodik vala». Soha irodalmat tisztább lelkesedéssel, nagyobb bensőséggel nem olvastak, nem hallgattak; eszményi nagy tettek, áldozatok, önfeláldozások mélyebb hatást soha nem gyakoroltak, mint áhitatában erős lelkére. Szívében a régi nagy hősnők tüze, mindent felülmúló erélye lángolt; mint azok, kész volt szerelme tárgyáért mindenre. (Folyt. köv.)

HAZATÉRÉS A VÁSÁRBÓL.

Képpel.

Úgy esett a dolog, hogy megjött a Boldog-asszony-napi vásár, arról pedig jóra való juhászember a világot el nem marad. Jó kelete van ott a birkának, aztán meg, mi tagadás benne, az útja se a legrosszabb, különösen hazafelé, ha az ember a lajbizsebben hozhatja a «csapatot». Matyi bácsi, a vén számadó pedig nem az az ember, a ki az effajta szép alkalmatosságot elszalaszta. Meg is mondta még tegnapelőtt Palkónak meg Petinek, a «legényeknek», hogy: holnap pítymallatkor osztán talpon legyetek szógám, a ki kopogója van; mert így, meg amúgy, ha baj talál lenni, kutya iszik akkor áldomást a «Legyes»-ben.

Persze, hogy nem történt semmi veszedelem. A Bodri úgy megregulázta a birkákat, mint a parancsolat. A vásárban aztán gyönyörűségesen lehasalt melléjük és még nagyobb gyönyörűséggel leste, hogy adogadják el őket, kit huszával, kit párosával, már a hogy az ilyenkor szokás. Hej, mert tapasztalt eseléd ő, tudja ő a módját. Nem is maradt meg a sok szép jószágból csak az az egy nyavalyás, az is csak véletlenül, azon is túladd, annyi bizonyos, Matyi bácsi visszajövet a «Legyes»-ben. Ott lesz csak még a hadd-el-hadd!

Mert hát, szó ide, szó oda, egy kis lagzi esett ugyan a vásárban, Bodri pajtás is kapott egy darab jó zsiros cipót meg egy jókora finom szalonnabört; aztán meg Palkó meg Peti is fölöntöttek egy kicsit; de azért a «Legyes»-be csak be kell térni, nehogy azt gondolják, hogy holmi kol-dusok ügetnek azon a három derék csacsin, a

kiken még a császár is gyönyörűséggel parádézhatnék. Hiába, így a szokás sok szép esztendő óta.

Ballag is Bodri előre becsülettel és tisztességtudással. Mert hát Matyi bácsi, nem csuda, öreg legény, el-elbólingat, ki-kialszik a pipája, a két legény meg virágos kedvében van; a csasi is azért csasi, hogy csasi legyen: ő most a legjózanabb és legbölcsebb ember az egész regementben. Aztán, mi tagadás benne, egy kis számvetése volna még a csárdásék Bundásával, azt is le kell róni mentül előbb, nehogy a lovagias híren csorba essék . . .

— Ejnye, nini, már itt is van a «Legyes». No, Bundás, készítsd csak a bőrödöt! Lesz ma «nemulass!»

A «Tanulók Lapja» irodalmi pályázata.

Pályázatunkra, melyet még az esztendő elején hirdettünk ki, szép számmal érkeztek be vetélkedő dolgozatok. Hogy több volt köztük a gyöngye, mint az erős, az természetes dolog. Mibennünk azonban jóakaró bírálókra talált a konkurráló ifjúság: a gyöngye hibákat mentegetni, a jót kihüvelyezni és elismerni törekedtünk; epéskedés nélkül olvastuk a menthetetlen gyarlóságokat, sőt a sületlenségeket is (mert ilyesmi is akadott ám!). Az ifjúság buzdítása és bátorítása céljából a jutalmakat mind kiadtuk és azt kívánjuk, hogy a nyertesek mérítsenek sok tanulságot és okulást azokból az értékes tartalmú könyvekből.

1. Az esztétikai tanulmány tételénél az első jutalmat Ariosto Örjögő Loránd-ját *Halmi* Gyula VIII. k. főreáliskolai tanulóknak íteltük «*Luciferalakja Dante-nál és Miltonnál*» című, szép esztétikai ismeretekkel megírt és nagy olvasottságra valló tanulmányáért. Utána legjobban dolgozott Fillenz Zsigmond, a ki Gróf Teleki László «*Kegyencz*»-e cz. gondos dolgozatáért Salamon Ferencz tanulmányait kapja. Dicséretesen dolgoztak *Strausz* Andor székesfehérvári főgimnázista («A két szomszédvár» fejtegetése) és *Farkas* Tivadar főreáliskolai tanuló N.-Várad («A mondák és a naiv éposz»).

2. A tetszés szerint választott értekezés tételénél a legtöbbben egy hevenyészett magyar gyakorlat színvonalán mozognak és csak kevesen mutatnak független gondolkozást. Az első jutalmat (Molière élete és művei, *Haraszti* Gyulától) a «*Kisfaludy Sándor, mint elbeszélő költő*» cz. nagy szorgalommal kidolgozott értekezés szerzőjének, *Friedlander* Mór löcsei főreáliskolai tanulóknak adjuk. A második jutalom (Vámbery Árminnak «A magyarság keletkezése és gyarapodása») cz. műve *Aliquander* Odön nagyváradi főreáliskolai tanulóé, «*A meteorok*» cz. értekezéseért. Dicsérettel tüntetjük ki *Hodács* Ágost szegedi főgimnáziumi tanulót («Az olvasásról») és *Szecska* György VII. ker. főgimnáziumi tanulót («Költők a politikában» cz. ügyes összeállításáért).

3. *Elbeszélés az iskolai életből* vagy a történelemből. Az első jutalmat (Erdélyi János tanulmányait) «*Az új-*

szegedi kereszt» szerzőjének, *Nyáry* György szegedi felső keresk. akadémiai tanulóknak adjuk. A második jutalmat (Szilágyi Sándor: Erdélyország története) *Singer* Géza érdemelte ki «*Naplótöredék*» cz. hangulatos útleírásával, mely nem felel meg ugyan egészen a pályázat föltételének, de jóval maga mögött hagyja versenytársait. Megdicsérjük *Friedländer* Mór löcsei főreáliskolai tanulót «*Szókés Transvaalba*» című víg beszélyeért.

4. *Műfordítás idegen nyelvből*. A költeményes fordítások nem jöhettek tekintetbe, mert a pályázók nagyjából már számtalanszor átlátnak költeményekkel (Schiller epigrammái, Göthe Mignonja, Heine: A két gránátos) hozakodtak elő. Igen csinosan fordította *Vörtes* József szolnoki főgimnáziumi VIII. o. t. *Gandynek* «*Schülerliebe*» cz. novelláját; övé az első jutalom: *Mikes* Kelemennek törökországi levelei. *Vernének* «*Robinsonok iskolája*» cz. regényét az «A ki a szobában utazik» elbeszélés fordítója *Kukuberger* Henrik székesfehérvári főreáliskolai tanuló kapja. Dicséretesen fordított még *Lukács* Károly kaposvári főgimnázista.

5. A *költemény tételére* érkezett be — már régi rend szerint — a legtöbb és leggyöngéb pályamunka. Viszonylag legjobbnak a «*Temetés*» című költemény bizonyult, szerzőjének, *Oláh* Gábor debreczeni főgimnáziumi tanulóknak kiadjuk *Burns* Róbert költeményeit; a második jutalmat, *Kriza* költeményeit pedig *Madarasy* László kúmfélegyházi főgimnáziumi tanulóknak adjuk «*Kápolna*» cz. legendájáért.

6. Nagy várakozással írtuk ki pályázatunk utolsó pontját és várakozásunk nem is esalt. *Egyfelvonásos szindarab* vagy magánjelenet kellett az ifjúság életéből. És ime, többek közt beérkezett egy három felvonásos dráma, melynek személyei mind a három felvonáson keresztül mást se tesznek, csak esznek-isznak, úgy hogy valóban nem érthető, miért lövi agyon magát a végén a hőse, «*A szerencsétlen diák*». Világos tehát, hogy a jutalmat, *Jókai* «*Kárpáthy Zoltán*»-ját nem ennek, hanem a «*Le a pajtáskodókkal*» cz. jámbusos vígjátéknak adjuk ki, mely éles szatírával ügyesen czégrezi ki az önképzőkörök egynemű felszégéseit. Szerzője *Hajós* Béla, a nagykanizsai kereskedelmi iskola tanulója. Dicséretet érdemel még *Oláh* Gábor, «*Született művész*» cz. egyfelvonásos színművéért.

SZEGÉNY GIULIO!

Képpel.

Ott született valahol Nizza, a mosolygó, kék egü Nizza környékén. Volt jó édesapja, édesanyja, mint nektek, gyerekek. Tiszta szobában aludt, reggelire jó fehér tejet és csokoládét kapott Giulio. Aztán volt egy szép kis majma, azt úgy hívták, hogy: Puck. Voltak neki más játékszerei is, de ő Puckot szerette legjobban, mivelhogy olyan bohó, hűséges kis állat volt.

Egyszer aztán apa hirtelen meghalt és a kegyetlen emberek Giuliot anyával együtt kikergették házukból. Szegény Marietta mamának egész nap varnia kellett, hogy a lakásért fizethessen és valami szűköskén megélhessenek. Pedig Marietta mama úgyszólván olyan beteges, gyöngy-

volt és oly nehezére esett az ülés. Mindig fájt a háta és a melle — és annyit, de annyit sirt szegény.

Egy nap aztán ő is meghalt. Giulio csak ott sirt, sirt a lakás ajtajában. Az ajtó be volt csukva és nem nyitotta ki senki. Csak Puck üldögélt ott nyöszörögve és nyalogatta kis gazdája kezét. . . .

Azóta egy esztendő múlt el. És Puck nem hagyta el Giuliot. Városról-városra vándoroltak és Puck olyan furesza bohóságokat csinált, hogy az emberek összefutottak és harsogva kaczagtak Puck bohóságain. Ilyenkor Giulio levette kopott kalapját és egy kis alamizsnát kért «Isten nevében».

Így éltek kettecskén sok fáradsággal, még több nélkülözéssel.

Most ép egy faluba értek. A nap igen melegen sütött és Giulio nagyon elfáradt. Leült egy ház elé a küszöbre, aztán Puck is odakuporodott melléje. Szegény Giulio úgy szeretett volna sírni. Istenem, miért is nem lehet ő úgy, mint a többi gyermekek! a kiknek van jó puha ágyuk, hűs szobájuk, a kik enni kapnak, ha éhesek . . . a kiknek . . . van édesapjuk, édesanyjuk! . . .

Szegény kis Giulio!

VEGYESEK.

Krónika.

- julius 1. 1506. II. Lajos király szül.
 « 2. 1849. Meghal a csatamezőn Gábor Áron, az ágyuöntő székely.
 « 1677. Szül. Ráday Pál.
 « 5. 1041. Megölték Ába Sámuel.
 « 10. 1290. Kun László király +
 « 13. 1880. Csengerly Antal +
 « 16. 1342. Róbert Károly király +
 « 17. 1864. Szalay László történetíró +
 « 18. 1679. Széchy Mária, a «murányi Vénusz» +
 « 19. 1755. Martinovich Ignác vértanu szül.
 « 21. 1456. Dugovics Titusz hősi halála Nándorfehérvárnál.
 « 25. 1818. Dugonics András +
 « 26. 1864. Fáy András +
 « 29. 1095. Szent László király +
 « 30. 1552. Losonczy István hősi halált hal Temesvároton.
 « 1868. Tompa Mihály +
 « 31. 1849. Petőfi Sándor elesik Segesvárnál.
 « 1886. Liszt Ferenc zeneköltő +

A legegyszerűbb egérfogó. Olvasóink eleget halottak már a különböző egérfogókról, melyeknek lényege többnyire az, hogy az egeret egy csapóajtóra csalogatják, honnét aztán a kis éjjeli kalandor a hideg vízbe pottyanik. Efféle szerkezetet a következő módon bárki is fáradság és költség nélkül készíthet:

Jó magas, mázas fazék tetejét egy ív sima (nem

SZEGÉNY GIULIO!

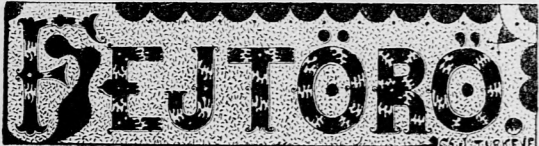
ujság) papírral bekötjük és a kifeszített papírfödőbe kereszt alakban éles késsel két vágást hasítunk. Az így keletkezett négy nyelvecske megannyi csapóajtót alkot. Most odateszszük a fazekat, a hol az egerek járnak szoktak, s néhány deszkadarabkát támasztunk hozzá, hogy azon az egerek fölsétélhassanak. Azután darabka piritott szalonnát akasztunk egy száll czérnára, úgy, hogy vagy tíz centiméter magasan csüngjön a papírfödél közepe fölé.

Nem telik sok időbe és a kitűnő falat illata oda csal egy éhes egerecskét. Orrát jó magasra tartva óvatosan föltipeg a födélzetre. Már majdnem a szalonna alatt van. Itt kétlábra áll, a papírvilág lecsuklik, a kis tolvaj pedig úgy eltűnik, mint valami szinpaditündér. És mivel a fazékban nincs a részére létra állítva, onnét bizony ki nem mászik.

Világítás láng nélkül. Fogjunk egy hosszúkas kis palaczkot, szintelen tiszta üvegből, tegyük belé egy darab borsónagyságú foszfort és öntsünk rá forraszpontig hevített olajbogyó-olajat, mely a palaczk egyharmad részét betöltse. Zárjuk el az üvegcskét parafával, vagy a mi még jobb: jól záró üvegdugóval és megvan a világító készülék. Ha most világosságot akarunk, eltávolítjuk egy kis időre a dugót, azután ismét elzárjuk az üveget és a palaczk üres része élénk fényben fog ragyogni. Ha a fény gyöngülmi kezd, újra kinyitjuk egy kissé az üveget, mivel az így behatoló levegő, vagy jobban mondva a levegőben levő élely közvetíti a fény fejlődését. Hideg időjárás alkalmával, különösen fagy idején előbb fel kell kissé melegíteni a kézben vagy a mellényzsebben, mert az olaj tudvaleg könnyen megfagy. Ilyen üvegcské kizsgál egy telet anélkül, hogy a benne levő anyagokat fel kellene frissíteni. Zsebben is lehet hordani, de ügyeljünk rá, hogy ilyenkor jó szorosan el legyen zárva. Legalkalmasabb e célra a mellényzsebb, hol az üveget talpával lefelé lehet elhelyezni. Télviz idején sokszor megbeesülhetetlen ez a kis készülék, különösen azon fiatal barátainknak, kik korán szoktak kelni. Ennek segítségével éjszaka bármikor megnézhetjük az órát

a nélkül, hogy a vakító és gyakran nehezen előállítható lámpafényre szükségünk lenne. Ezenkívül legfőbb előnye az, hogy nem tűzveszélyes. Megjegyzendő azonban, hogy a foszfor mérges anyag, tehát óvatosan kell vele bánnunk.

A leghosszabb-nap Európában három és fél hóig tart, s ezt Reikjavik város lakói élvezik Islandban, utánok következhetnek Vardö lakói, kiknek leghosszabb napjuk május 21-től július 22-ig tart. Sz.-Pétervárt a leghosszabb nap már csak 19 s a legrövidebb 5 óra hosszú tart, Stockholmban a leghosszabb nap félórával rövidebb. Londonban a leghosszabb nap csak 17 1/2 óráig tart.

Jelige: Fejtőrő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Egy valaki 5200 korona tőkét 5 1/2 évre ad kölcsön s tőke és kamat fejében 6415 1/2 koronát kap. Mily százalékra volt e tőke kölcsön adva?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon régi görög tartománynak Peloponnesusban, a mely erdőben és forrásokban gazdag? Görögország történetében csak a hasonló nevű szövetség megalakulásánál (370. Kr. e.) emelkedett jelentőségre. Lakosai egyszerű, békés pásztorok voltak s ezért a költők mint patriarhalis erkölcsök országát dicsőítették. Itt vélte Szabó István tudosunk a magyarok őshazáját fellelhetni.

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azon görög hőseket, a kik 1350. Kr. e. az Argo hajón Jason vezetése alatt a Fekete-tenger mellett lévő Kolchisba mentek, hogy azon kos aranygyapját, melyen Phrixus és Helle megmenekültek, elhozzák Ares ligetéből, hol azt sárkány őrizte. E mondat számos ókori költő dolgozta fel, összekötésben a Medea-mondával.

Természettudományi kérdés:

Melyik rendje az a főemlős állatoknak, melyeknek metszőfogaik száma változó $\left(\frac{44}{42} \text{ vagy } \frac{2}{2}\right)$, fejük megnyúlt, rókafejalakú. Lusta éjjeli állatok, ügyesen kúsznak; táplálékuk bogarabokból, kisebb gerincesekből és gyümölcsből áll? Ázsiában, Afrikában (Madagaszkár) laknak.

Koczkarejtvény.

a	a	a	a
a	a	a	a
r	d	r	gy
gy	r	d	r

A koczkákban a betűk úgy helyezendők el, hogy vízszintesen és függőlegesen olvasva ugyanazon szavakat adják.

Megfejtési határidő július 30.

A 28. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Péternek volt 7, Pálnak volt 5 diója. Földrajzi kérdés: Badacsonyi hegycsoport: Kisfaludy Sándor. Történelmi kérdés: Balambér. Természettudományi kérdés: Közönséges haris. Csillagászati kérdés: Fias-tyúk (plejades).

Helyesen fejtették meg: Koritschöner Iván, Wollner Ernő, Zsupcsány László, Reiser Sándor, Stotter Sándor, Fiedler Kálmán, Teesz Lajos, Stein Pál, Szenyowszky Ferencz, Simon János és Fischer J., Lindtner Mátyás, Weiller Vilmos, Trummer Árpád, Horváth Dezső, Téglás Géza, Krumm Ödön, Giczey Lajos, Baál Tivadar, Halmi Gyula, Csáthy Dezső, Alliquander Ödön, Gerstlaner Albert, Rosenberg Ignác, Szabó József, Denk Gusztáv, Blaskovits János, Hübner János, Jakabb Gyula, Klein Ernő, Sebők Dezső, Kurimay Mihály, Farmasy Antal, Miróczky Árpád, Puskás Endre, Szécskay Dezső, Freyer Gyula, Mészáros Hugó.

A kitűzött könyvjutalmat, Vértessy: «Felkelő nap ország» című művét Stotter Sándor főgimn. tanuló Kolozsvárott nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tusculumba. Müller A. J. Üllői-út 12. megszerezte a *Téli Ejszakákat*. Látogatást kér. Kritikáék kritikát, ms-ot kértek. A jelenlegi szerkesztő: Roboz Andor, Kerepesi-út 57., oda kellene küldeni. — Képlajstrom? Különben a karaván halad. — S. L. Kfhz. Nem tudunk a dologról semmit. — B. J. Ujvidék. Bocssásson meg, de kérem, tanult ön voltaképpen — írni? Ezt a levelezőlapot kiadjuk hieroglif-fejtő szaktudósunknak. — Sabaria. Gy. . . u. Kedves A! Nem jobb volna, ha — szem — ön azt a cikkekét megcsinálná? Bizony szűken vagyunk kissé effélékben. — **Historicus**. Latin nyelvet és irodalmat, földrajzot. Az illető intézetbe jeles, szegénysorsú tanulók juthatnak be. — S. S. Szolnok. A tavalyi 16-ik számot, kis fiam, még a szerkesztő bácsi sem tudja számodra megszerezni; de az idei 11-iket majd megírjuk neki, hogy szerezzé meg Singer Sándor gimn. II. o. t.-nak, a ki derek fiú és a «T. L.»-nak két előfizetőt szerzett. — Klein R. N.-Várad. A bekötésről szeptemberben tessék kérdést intézni. — **Csillag-hullás**. Jönni fog; de a másik — a fehér és fekete nyárlól — izetlen. — S. J. Liptó-Szt.-Miklós. Azt a postán kérde meg. — M. A. Bpest. Készönjük, bolondgombokat és komiszságokat nem közlünk. Vallási dolgok parodizálásáért azonban szívesen szolgálnánk egy adag — megvetéssel, ha nem tudnók, hogy éretlen gyerkőcök is vannak a világon. — Kiszely M. Atolvastuk. Igen sok kép kellene hozzá, nem közölhetjük. De ha vannak egyéb dolgozatai is, küldje be őket, szívesen válogatunk belőlök; mert ön igazán csinosan tud írni és megérdemli a komoly buzditást. — S. J. Miskolc. A német darab nem érdemelte meg a ráfordított munkát. A másik tárgyánál fogva nem nekünk való, bár elég csinosan folyik. Telik onnét más is! Részünkről szívesen várjuk egy újabb küldeményét. — «Békák». Maga, úgylátszik, azt hiszi, hogy a lapokat hordárok és suszterimasok csinálják. Ha majd megtanulja, hogy úri embereknek hogyan szokás írni, akkor számíthat rá, hogy kérdésére felvilágosítást adjanak, — addig: nem. — K. J. Az «Iskolai idyll»-ben így énekel:

«Magyaráz az iskolába
A tanár,
Csak bámul rá csöndesen a
Sok számár».

A kollégái megköszönik önnek a komplementet. Mi nem kérünk ebből a poézisből. — S. P. Bizony, quod attinet, XXXIII-um iam agimus. Dignum omnino fuit, ne post labores tot et tanta conamina ille anxietate undique premeretur. Nos ceterum nihil morabimur, quin omnia, cum vestro emolumento eveniant. Üdv!

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
	Megjelenik minden vasárnap.	és könyvnyomda.
		Kéziratokat nem adunk vissza.

JULIUS HARMINCZEGYEDIKE.

1849 július 31-én 5000 emberrel és 12 ágyúval Segesvár mellett állt Bem apó. Szemben Lüders, muszka tábornok 12,000 emberével és 32 ágyúval.

Délelőtt 11 óra volt és a csata megkezdődött. A mieink támadtak. Szkariatin orosz tábornok az első ágyúlövésre halva bukik le lováról, a honvédek szuronysegezve rohannak előre. Az ellenség gyilkos tüzelése megtizedeli soraikat, kétszer hátrálnak, s fordulnak előre, előre ismét a biztos halálba.

Délutánra járt az idő, míg Lüders összeszedte magát. Az összes kozákezek megmozdultak. Az irtóztató tömeg mint egy ember vetette magát kis seregünkre, hogy összetörje, eltiporja, a mi útjába áll.

Nincs többé csata, csupán öldöklés, menekülés mindenfelé. Néhány negyedóra — és Bem dicsőségének és vitéz seregének vége. Erdély, a szabad, a hősi Erdély elbukott. Petőfi Sándor nincs többé.

Még aznap reggel tele reménnyel, lelkesedéssel szavalta el gyönyörű költeményét:

Ott essem el én
A harez mezején,
Ott folyjon az ifjuí vér ki szivemből . . .

És most, átdöfött mellel, ott fekszik ő is a bűni híd mellett. Jön a halottszedő szekér és viszi a

közös sírhoz, ahhoz a melyet valaha költői álmaiban látott. Nem, nem ahhoz; a fölött a sír fölött a kivított szabadság kibontott zászlóinak kellett volna lobogniok, — e fölött a sír fölött a hatalom baromi, durva fegyveres szolgálja áll őrt.

És a szegény ember, a kinek szózata milliók szívét hozta lázas, szent dobogásba, hiába jött eszméletre még egyszer; hiába szólalt meg:

— Élek, meggyógyulhatok . . . Petőfi a nevem. Segítsetek!

Az otromba szörny betaszította a holtak közé. Meszet szórtak rá, elhantolták. Magyarország és a szabadság nagy költőjét eltemették elevenen.

Gyászos, irtóztató nap ez a mai, azoknak egyike, a melyeket a magyar nemzet fájdalomainak gyászkönyvébe kell beírni. Mártirok napja, kik egy nagy eszméért váltak porrá és hamuvá.

És mi tudjuk ezt és megvigasztalódunk. A mártirok győzhetetlenek. Hiába tapostak Magyarország homlokán; hiába ölték meg a szabadság fiait: az ő eszméjük túlélte hőhéraikat, az ő szellemök nem hal meg soha, dicsőségök ragyogni fog örökre.

És a magyar nemzet, a melyért meghaltak, csodálatos erőt merit emlékezetökből, hogy fiai tudjanak bizni az igazság diadalában és tudjanak mindent áldozni, ha a haza és a becsület kívánja.